

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

**T/2922. számú
törvényjavaslat**

az államhatárról

**Előadó: Dr. Petrétei József
igazságügyi és rendészeti miniszter**

Budapest, 2007. május

2007. évitörvény

az államhatárról

A Magyar Köztársaság határa

1. §

- (1) A Magyar Köztársaság területét a Föld felszínén függőlegesen áthaladó képzeletbeli síkok összessége (a továbbiakban: államhatár) határolja.
- (2) Az államhatárnak a Föld felszínén haladó vonalát nemzetközi szerződések határozzák meg, amelyeket törvényben kell kihirdetni.
- (3) Az államhatár és a Föld felszínének metszészvonala (a továbbiakban: határvonal) pontos kijelölését határokmányok tartalmazzák, amelyeket nemzetközi szerződésként törvényben ki kell hirdetni.
- (4) A határvonalat a természetben határjelek jelölik, amelyek közül a magyar állam tulajdonát képezik a Magyar Köztársaság területén elhelyezett határjelek. A határjel által elfoglalt földrészlet használati joga a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló törvényben foglaltak szerint a magyar államot illeti meg.
- (5) A határvonalnak a határokmány felvételét követően a természeti környezet megváltozása miatt bekövetkezett módosulásait, valamint a határvonal megváltozásával nem járó esetben határjel elhelyezését, megszüntetését és elhelyezésének megváltozását az érintett szomszédos állammal együttesen készített jegyzőkönyvben vagy más okiratban (a továbbiakban együtt: határjegyzőkönyv) kell rögzíteni, amelyet a határrendészetért felelős miniszter rendelettel hagy jóvá.

Értelmező rendelkezések

2. §

E törvény alkalmazásában:

- a) *határátkelőhely*: a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének létrehozásáról szóló 562/2006/EK rendelet (a továbbiakban: Közösségi Kódex) 2. cikk 8. pontjában meghatározott fogalom,
- b) *a határátkelőhely üzemeltetője*: jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a határátkelőhely ingatlan tulajdonosa, illetve szerződés vagy más jogcím alapján a határátkelőhely üzemben tartója,
- c) *határátlépési pont*: személyforgalmat lebonyolító, határátkelőhelynek nem minősülő hely, amelyen az államhatáron átnyúló vagy annak közvetlen közelében levő területen található műemlék, természeti érték vagy más turisztikai látványosság megtekintése vagy rendezvény látogatása céljából lehet az államhatárt átlépni,
- d) *szomszédos állam*: az az állam, amelynek államhatára a Magyar Köztársaság államhatárával részben megegyezik.

Az államhatár rendjének fenntartását biztosító szabályok

3. §

- (1) Nemzetközi szerződés eltérő rendelkezésének hiányában építmény nem létesíthető
 - a) a határvonaltól számított egy méter széles területű sávban, illetve
 - b) a Magyar Köztársaság területén elhelyezett határjel körüli egy méter sugarú kör területén belül.
- (2) A határvonal és határjelek láthatóságának biztosítása érdekében a Rendőrség gondoskodik az (1) bekezdésben meghatározott területnek a láthatóságot akadályozó növényzettől való megtisztításról.

4. §

Az ingatlan tulajdonosa és használója köteles túrni a Rendőrség, valamint a földmérési és térképészeti állami alapfeladatokat ellátó szervezet nemzetközi szerződésben vagy törvényben meghatározott feladatainak ellátását azon az ingatlanán (földrészleten),

- a) amelynek a határvonallal megegyező határa, határszakasza van, vagy
- b) amelyen határjelet helyeztek el. Az e tevékenységgel összefüggésben okozott kárért a Rendőrség, illetve a földmérési és térképészeti állami alapfeladatokat ellátó szervezet a polgári jog fokozott veszéllyel járó tevékenység folytatásáért viselt felelősségre vonatkozó szabályai szerint felel.

5. §

(1) A szomszédos állam területét is érintő, illetve a határvonal szárazföldi vagy vízi jellegének megváltoztatását eredményező munka csak nemzetközi szerződés alapján végezhető.

(2) Az államhatáron átnyúló vagy átvezető építményt nemzetközi szerződés alapján lehet létesíteni, megváltoztatni, karbantartani, illetve megszüntetni.

6. §

(1) Nemzetközi szerződés eltérő rendelkezése hiányában határút az az út vagy útszakasz, amelynek területén a határvonal az út tengelyével megegyezően halad.

(2) Nemzetközi szerződés eltérő rendelkezése hiányában határvíz az a természetes vagy mesterséges, felszíni vagy felszín alatti álló- vagy folyóvíz, amelyen a határvonal

- a) halad, a határvonaltól a partig terjedő szélességében,
- b) áthalad, a határvonaltól számított 50 méter szélességben.

7. §

(1) A határút és a határvíz használatának általános szabályait nemzetközi szerződés állapítja meg.

(2) Nemzetközi szerződés eltérő rendelkezése hiányában a vízen közlekedő jármű vagy más úszólétesítmény a határvízen való áthaladás közben – a kényszerkikötés kivételével – a határvíz partján nem köthet ki, arra fel- vagy arról leszállni, illetve arról dolgot levenni vagy feltenni nem szabad.

(3) A (2) bekezdésben foglalt tilalom – a magyar vagy a szomszédos állam illetékes hatóságának eltérő rendelkezése hiányában – nem vonatkozik a Közösségi Kódex 2. cikk 1. pontjában meghatározott belső határon (a továbbiakban: belső határ) lévő határvízen közlekedő vízi járműre.

8. §

(1) Azonos állam területén lévő vasútállomások között, de a másik állam területén áthaladó vasútvonalon az államhatár átlépésére és a közlekedésre nemzetközi szerződés rendelkezése az irányadó.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott forgalomban a Magyar Köztársaság területén áthaladó vonatra a nemzetközi szerződésben előírtak szerint szabad fel- vagy arról leszállni, illetve dolgot levenni vagy feltenni.

9. §

(1) Az államhatáron átkóborolt háziállat, valamint az államhatáron elháríthatatlan ok következtében átkerült tárgy elhelyezéséről, tartásáról, illetve tárolásáról, annak visszaadásáig az illetékes települési önkormányzat jegyzője gondoskodik.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott költséget – a kötelezett által történő megtérítéséig – a Rendőrség viseli.

10. §

Az államhatár láthatóságának biztosítására, a határvonal megjelölésére és a határjelek karbantartására nemzetközi szerződésben létrehozott határbizottságok elnökét a határrendészetért felelős miniszter, a határbizottság tagját, illetve a határmegbízottat – a feladatkörnek megfelelően – a határrendészetért felelős miniszter vagy a térképészetért felelős miniszter egyedi okirattal nevezi ki.

Az államhatár átlépésének feltételei

11. §

Az államhatárt nemzetközi szerződésben és törvényben meghatározott feltételekkel – ha nemzetközi szerződés vagy az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa kivételt nem tesz – a forgalom számára megnyitott, a forgalom jellegének megfelelő közúti, vasúti, vízi vagy légi határátkelőhelyen vagy a határátlépési ponton, ellenőrzés mellett szabad átlépni.

12. §

(1) Rendkívül indokolt esetben a határrendészetért felelős miniszter a közbiztonság védelme érdekében rendeletével – legfeljebb harminc napra, az Alkotmány 58. § (1) bekezdésében meghatározott alapvető jog korlátozásaként – részleges határzárat rendelhet el, amellyel az államhatár átlépését meghatározott személyek, járművek és szállítmányok körére kiterjedően megtilthatja.

(2) Ha a részleges határzár elrendelésére

a) nemzetbiztonsági érdekből kerül sor, a rendeletet a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító miniszterrel egyetértésben,

b) járványveszély megelőzése érdekében kerül sor, a rendeletet – a járvány jellegétől függően – az egészségügyért felelős miniszterrel, illetve az állategészségügyért felelős miniszterrel egyetértésben

az (1) bekezdésben foglaltak szerint kell kiadni.

(3) A határrendészetért felelős miniszter a részleges határzár elrendelésének okairól az Országgyűlés feladatkörrel rendelkező bizottságát tájékoztatja.

(4) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezések a belső határon nem alkalmazhatók.

13. §

Belső határon a határátlépés ellenőrzésének ideiglenes visszaállítását a Kormány rendeletben hirdeti ki.

Határátkelőhely, határátlépési pont megnyitása, megszüntetése, működésének szüneteltetése

14. §

(1) Új határátkelőhely, határátlépési pont megnyitásáról, megszüntetéséről, működésének szüneteltetéséről, továbbá a forgalom jellegének megváltoztatásáról nemzetközi szerződés rendelkezik.

(2) Az államhatárt nem érintő határátkelőhely megnyitásáról, megszüntetéséről vagy működésének szüneteltetéséről a Kormány rendeletben dönt.

(3) Ideiglenes határátkelőhely a Kormány rendeletében meghatározott célból, a cél megvalósításához szükséges időtartamra, engedéllyel nyitható. Az ideiglenes határátkelőhely megnyitásának, működésének feltételeit a Kormány rendeletben állapítja meg, amelyben kijelöli az eljárásra jogosult szervet.

(4) A határátkelőhely, határátlépési pont működését az országos rendőr-főkapitány legfeljebb negyvennyolc órára szüneteltetheti, ha a határátlépés ellenőrzésének

feltételei haladéktalanul el nem hárítható átmeneti működési zavar miatt nem biztosíthatóak.

15. §

(1) A határátkelőhelyet olyan ingatlanon szabad létesíteni és működtetni, amelyen az ingatlan tulajdonosa, kezelője, bérelője, vagy üzemeltetője térítésmentesen biztosítja a határátlépés során eljáró hatóságok elhelyezéséhez és működéséhez, a ki- és beléptetés biztonságos, gyors és kulturált végrehajtásához szükséges, jogszabályban meghatározott tárgyi feltételeket.

(2) A határátkelőhely üzemeltetésével kapcsolatos költségek viseléséről az érintett hatóságok egymás között, illetve a tulajdonossal vagy az ingatlan kezelőjével polgári jogi szerződésben állapodnak meg.

Záró rendelkezések

16. §

(1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2008. január 1-jén lép hatályba.

(2) A 7. § (3) bekezdése, a 12. § (4) bekezdése és a 13. § a Magyar Köztársaságot a schengeni vívmányok teljes körű alkalmazására felhatalmazó tanácsi határozatban meghatározott napon lép hatályba.

(3) Az 1. § (2)-(3) bekezdésében meghatározott, e törvény kihirdetésekor törvényben ki nem hirdetett nemzetközi szerződéseket és határokormányokat 2008. december 31-ig törvényben ki kell hirdetni.

(4) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben állapítsa meg:

a) a határátkelőhely megnyitására és határátlépési pont létesítésére vonatkozó követelményeket, továbbá a működtetés feltételeit,

b) az ideiglenes határátkelőhely megnyitásának és működésének szabályait, és kijelölje az eljárásra jogosult szervet,

c) a belső határon az ellenőrzés ideiglenes bevezetésének feltételeit.

(5) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy a határátlépés ellenőrzésének ideiglenes visszaállítását rendeletben hirdesse ki.

(6) Felhatalmazást kap a határrendészetért felelős miniszter, hogy a határjegyzőkönyvet rendeletben hagyja jóvá.

17. §

(1) A földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 1996. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Ftt.) 13. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Az államhatár, valamint a közigazgatási határvonalak – mint különleges földrészlet-határvonalak – térképi ábrázolását törvény, nemzetközi szerződés, illetve jogszabályban meghatározott szerv határozata alapján kell elvégezni. Az államhatár természeti környezet megváltozása miatti módosulásának térképi ábrázolását a módosulást jóváhagyó jogszabály alapján kell elvégezni.”

(2) Az Ftt. 29. § (5) bekezdése a következő d) ponttal egészül ki:

[Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben]

„d) megállapítsa az államhatár vonalát rögzítő okmányok nyilvántartási példányai kezelésének, tárolásának rendjét, és a változások átvezetésének szabályait.”

INDOKOLÁS

az államhatárról szóló törvényjavaslathoz

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A határőrizetről és a Határőrségről szóló 1997. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Hőrtv.) 1997. november 1-jén lépett hatályba. A Hőrtv. alapította meg – az Alkotmány 40/A. §-a alapján a fegyveres erők részét képező – Határőrség alapvető feladatait, továbbá az államhatár rendjével összefüggő feladatokra tekintettel határozta meg az államhatárhoz kapcsolódó fogalom- és szabályrendszert. A Rendőrség és a Határőrség szervezeti integrációja következtében a hatályos Hőrtv. részét képező, az államhatárra vonatkozó rendelkezéseket önálló törvényben indokolt megállapítani.

Az államhatár nemzetközi jogi jelentősége, az államhatárt érintő tevékenységek egységes jogi keretek közé foglalásának igénye az integrációhoz kapcsolódó önálló törvény megalkotását teszi szükségessé.

A Határőrség feladatait, szervezeti és intézkedési jogosultságait az államhatárról szóló törvényjavaslat (a továbbiakban: Javaslat) nem szabályozza, célja, hogy a Magyar Köztársaság államhatárának – a nemzetközi joggal összhangban megállapított – jogi fogalmát rögzítse, az államhatár megjelölésére, kezelésére vonatkozó alapvető rendelkezéseket állapítson meg.

A Javaslat az államhatárhoz kapcsolódó, nemzetközi szerződésekben meghatározott tevékenységekre vonatkozó lényeges rendelkezéseket állapítja meg. A határjelek láthatóságának biztosítása, az államhatárt érintő tevékenységek gyakorlása, építmények létesítése, a határút vagy a határvíz használata a határrend megtartásához kapcsolódó, szabályozást igénylő kérdések. A Határőrség eddigi feladatainak és

hatásköreinek ellátása az integrált szervezetben történik majd, ezért ezek szabályozására e Javaslathoz keretei között nem is kerülhet sor.

Az államhatár átlépésére, és főként a határforgalom-ellenőrzésre az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusai – így különösen a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének létrehozásáról szóló 562/2006/EK rendelet – állapítanak meg szabályokat. A Javaslathoz mind a nemzetközi jogi szabályokkal, mind pedig uniós kötelezettségeinkkel összhangban készült.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1-2. §-hoz

Az államhatár megállapítása minden esetben csak nemzetközi jogi aktussal történhet. Az államhatárokat két különböző művelettel — delimitációval és demarkációval — állapítják meg. A delimitáció a határvonal nemzetközi szerződésekben való megállapítása, a demarkáció a delimitált határvonalnak földméréssel való pontos kitűzése és megjelölése.

A Javaslathoz arra törekszik, hogy az államhatárra vonatkozó ismérveket mindkét – jogi és földmérési – aspektusból megközelítve egyértelműen meghatározza.

Az értelmező rendelkezések célja nem csupán a rendelkezések értelmezésének megkönnyítése, hanem részben utalás a szabályozásnak az Európai Unió jogi aktusaival való kapcsolatára, mindenekelőtt a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének létrehozásáról szóló 562/2006/EK rendeletre.

A 3-9. §-hoz

Az államhatár rendjét a szomszédos államokkal közösen, két- vagy többoldalú nemzetközi szerződések szerint kell fenntartani.

A nemzetközi szerződések rendelkezései szerint kerülhet csak sor építmény elhelyezésére, valamint az államhatár mentén a szomszédos állam területét érintő tevékenységek, munkálatok elvégzésére is.

Az államhatár vonalának (a továbbiakban: határvonal) kijelölésére a határjelek szolgálnak, ezek láthatóságát és a határrend fenntartását biztosítani kell. Ha az államhatár rendjének fenntartása intézkedést tesz szükségessé, azt a határvonallal érintett ingatlan tulajdonosa és használója köteles – kárának megtérítése mellett – eltűrni.

A határvonalon haladó közút vagy vízi út, továbbá az egyik állam területén lévő vasútállomások között közlekedő, de eközben másik állam területén áthaladó vasút használatára vonatkozóan nemzetközi szerződések rendelkeznek.

Ha az államhatáron háziállat kóborol át, vagy elháríthatatlan okból valamilyen tárgy kerül át, erről helyben kell gondoskodni. A jegyző feladat-ellátásának költségeit a Rendőrség megelőlegezi.

A 10. §-hoz

Az államhatárral kapcsolatos gyakorlati együttműködési feladatok ellátása alapvetően a nemzetközi szerződések alapján a szomszédos államok képviselői és a magyar hatóságok képviselőiből létrehozott vegyesbizottságokban történik. A bizottságok képviselőit a bizottságban ellátott feladat jellegének megfelelően érintett miniszter jelöli ki. A kijelölés egyedi döntés, ezért azt nem jogszabály, továbbá nem normatív utasítás, hanem egyedi kijelölő okirat tartalmazza.

A 11. §-hoz

Az államhatár átlépésének feltételeit az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa, a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének létrehozásáról szóló 562/2006/EK rendelet határozza meg, ezért e

feltételek megfogalmazását a Javaslát nem ismétli meg. Ezen túlmenően nemzetközi szerződéseink is tartalmazznak feltételeket az államhatár átlépésével kapcsolatban. Erre tekintettel a Javaslát csak utaló, illetve kiegészítő rendelkezéseket állapít meg.

A 12. §-hoz

A szomszédos államok közötti szabad mozgás korlátozására csak a Javaslátban foglalt esetekben, jogszabály rendelkezése alapján közbiztonsági, nemzetbiztonsági vagy közegészségügyi okból kerülhet sor.

A 13. §-hoz

Az Európai Unió tagállamával közös határszakaszon a határátlépés ellenőrzésének ideiglenes visszaállítására csak a Kormány jogosult, amelyet rendeletben kell kihirdetni.

A 14-15. §-hoz

Az államhatár átlépése – ha nemzetközi szerződés vagy az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa kivételt nem tesz (pl. a schengeni teljes jogú tagságunk időpontjától) – határátkelőhelyen vagy határátlépési ponton léphető át. Határátkelőhely megnyitására alapvetően nemzetközi szerződések rendelkezése szerint kerül sor, de gazdasági, kulturális vagy más együttműködési szempontok alapján is sor kerül határátkelőhely, határátlépési pont megnyitásának kezdeményezésére.

A Javaslát azt biztosítja, hogy a határátkelőhely létesítése, megnyitása esetén egységes szempontrendszer érvényesüljön, amely biztosítja a hatékony határforgalom-ellenőrzés lebonyolításának.

A 16-17. §-hoz

A Javaslát a törvény hatályba lépésének napját 2008. január 1-re állapítja meg, a belső határokra vonatkozó rendelkezések tekintetében pedig a hatálybalépés a schengeni vívmányok teljes körű alkalmazására felhatalmazó tanácsi határozatban meghatározott napon történik meg.

A Javaslát szerint a még ki nem hirdetett, az államhatárt, az államhatár vonalának megállapítását tartalmazó nemzetközi szerződéseket és határokmányokat 2008. december 31-ig törvényben ki kell hirdetni. A kihirdetés megvalósulhat úgy is, hogy a nemzetközi szerződés kihirdetése mellett a nemzetközi szerződés mellékletekkel teljes szövegét CD tartalmazza.

A törvény felhatalmazó rendelkezései a végrehajtáshoz szükséges alkotmányosan indokolt többszintű szabályozás kereteit teremtik meg.